INVICTAE MEMORIAE

AMBROSII MARCHIONIS SPINOLAE CARMEN

PAVLI PIRANI PISAVRENSIS.

ROMAE,

Ex Typographia Francisci Corbelletti. MDCXXX.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij Apost.

A. Episc. Bellicastren. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Raphael Vicecomes Socius Reuerendiss. P. F. Nicolai Riccardij Sacri Palatij Apostolici Mag. Ord. Præd.

CARMEN.

OC quoque chara tuis respondet cladibus actis,
Portenditq. nouas (Deus ò meliora) futuras:
Italia: heu miseram! dudum quæ fræna tenebas
In populos; populos fati quos ordo maligni
Imperijs decorat nostris, & sustinet vltrò.
Seruitio premeris? veteres iam mitte dolores.
Spinola Catholicis victor sanctissimus armis
Spinola & ille tuæ immortalis gloria gentis,
Et pius, & felix: idem pars optima nostri
Occubuit. quas Musa Duci persoluere laudes,
Quas Italo lacrymas debes? quæ carmina? nonne
Digna nouæ stimulant mentem argumenta querelæ?
Scis vbi perpetuo confundat murmure gentes,
Atque repentina disperdat strage propinquas,
Oceanus; cum sæua vrget violentia venti.
Nec timet audacis constructa repagula gentis
Nulla iuuant obiecta fero impedimenta; nec vllis
Frænatur vinclis rabies effusa, profundi
Carceris impatiens: claustris se fundit apertis
Inuadens latè populos, Vrbesque, Domosque.
Intercepta boum pereunt armenta, ouiumque
Vnde trahit populus vitæ solatia, foetus,

Et ſuper hæc nulli, qui plorent damna, ſuperſunt.
Eſt ne antiqua Maris natura; aut poena ſuperbæ
Gentis, vt in tuta non vnquam ſede quieſcat?
Namque alias ſine vi; ſine ferro, vſuque laboris
Mole ſua pertæſus humum Neptunus, ad altas,
Quas prius obtinuit, damnato errore cauernas
Sponte redit: varij præbens miracula motus.
Tum noua ſubductis exiſtunt fluctibus arua.
Hinc ſua damna gemit vilis piſcator halecis,
Et dolet anguſto frænatum margine Pontum:
Quà nunc paſtor oues herboſo gramine paſcit.
Sic mare quam rapuit, mutando, reſtituit rem:
Hic olim populi vario ſub nomine dicti
Conſedere: omnes vno nunc nomine dicti
Gens Hollandenſis furtis male fida marinis:
Fama tamen bello validam iactauit inanis.
Dic age Muſa feri cauſas, & tempora belli.
Quæ laribus deducta ſuis generoſa iuuentus,
Quæ manus Auſonidum Regis mandata ſecutæ
Maxima, in infauſtos traxerunt agmina campos,
Heù quàm rara domum laceris reditura maniplis!
Pars ferro; pars igne cadit: pars hauſta lacunis
Aſt alios crudelis hyems. quis dicere poſſit
Vt pereant, tolerentque homines incommoda belli?
Vos animæ: quas pulcher honor: quas ardua virtus,
Ac pietatis amor longinquos miſit in hoſtes
Debita ſeruentur meritis hinc præmia veſtris.
Tuque adeò duplicis Regnator Maximus Orbis
Cuius in amplexu medio, intemerata recumbit

Sancta

Sancta Fides; quæ sola tuos prouexit honores.
Aspice ad Ausoniæ famulantia pectora pubis;
Cui licet auriferi pateant æraria Mundi
Nulla ferent æquata bonis stipendia factis.
Vel genus humanum studijs fatalibus actum
In pugnas coijsse volet; vestigia tanti
Sanguinis vt releget; memorans mirabitur vsque
Posteritas: vel sæpè tuos Trasymene furores,
Aut fera Cannensis flagrasse incendia pugnæ.
Anne soli ingenium, cinctumque paludibus: vnde
Vis hostilis abest, iam tot delusa per annos?
An populus quàm mente ferox, tam prouidus arte
Longæuos docuit bellum deducere in annos:
Spernere Maiorem, munitis Vrbibus, hostem,
Et circumpositos iurare in fœdera Reges?
Magna diù confisa suis Antuerpia Gallis
Pertulit Hispanum dura obsidione prementem.
Ipsa etiam, extremo licet oppugnata furore
Viribus ausa suis: aliorum stragibus audax
Traxit in octauum suprema pericula mensem.
Ah feret infelix magnas Arlema ruinas,
Nec tamen ambiguo longi cadet omine belli.
Iam cunctis excussa opibus; iam victa malignis
Leyda pendebat fatis. Spes omnis adempta.
Seu munire nouo tentaret milite muros,
Quo conferre manum; quem ducere posset in hostem,
Seù velles alimenta breuis summittere vitæ.
Nam vigil Hispanus castellis vndique crebris
Cinxerat; & victam credit Valdesius Vrbem.

Scilicet Oceanus constrato litore in ipsos
Vndiquè laxatis campos se immittit habenis;
Vrget in abruptum, scinditque canalibus arua:
Quem prius obiectis clauserunt molibus altis,
Hunc modo sollicitant disiectis molibus vltrò.
Ecce Hispanus aquis subito circundatur altis,
Et naues hæsere locis, vbi castra fuere:
Leyda subsidijs seruatur læta receptis.
In rabiem hæc versæ præstant miracula turbæ!
Hæc solitus versare animo; magnisque subindè
Spinola, consilijs diuinam accendere mentem.
Suspicit Albani facta; & memoranda fatetur.
Importuna tamen: monitisque incæpta sinistris.
Primus ad excidium belli Rechesennius arte
Intendit summa: pelagum, portusque potiri,
Sed fortuna bonis rarò fit prospera cæptis.
At tua se magnis æquasset vita triumphis,
Austriadum germen: palmis cumulate decoris
Cæsare præstanti fulgens genitore Ioannes!
Arma quidem iam nulla sibi sectandã fuisse
Sensit & extinctis arceri bella tyrannis,
Ni festina tuos celerasset gloria Manes.
Vt te conspexit vultu, ac pietate decorum
Te celebrem fama tantarum munere laudum:
Sospite quo Magni vicerunt sceptra Philippi:
Maxime Alexander: Farnesi Maxime: summum
Italiæque decus. Romani culmen honoris.
Fama est: Ambrosium generoso corde volentem
Auspicijs hæsisse tuis. Te cernere dignum,

Cuius

Cuius & ipse pari veniens imitator amore,
Clarus ab Ausonia bellator surgeret Vrbe.
Qualis vbi magni virtus inclusa leonis
Viderit obiectum præstanti corpore taurum
Natiuas sentit vires; seque excitat vltrò.
Et fremit ille ferox; & plorat inutile robur.
Tertia flammiuomis obsessam turribus Aestas
Viderat Ostendam. magno quam robore gentes
Omnigenæ circum, diuisa per agmina, finem
Expectant, duri redeat si forte laboris,
Namquè tot vna viris, tantisque Ostenda dedisti
Funera, qui populos Auroræ vincere possent.
Quippe super tumulos, nautarum sudor, arenæ
Struxerat exiguas, & parui culminis ædes:
Nil nisi vt arcerent nocturni frigora cæli,
Et caperent parcum torpentia membra soporem.
Nulli cingebant muri. non arcibus vllis
Munierant, dum pace licet gaudere secunda.
Litora sed rumpens immissis fluctibus æquor
Fusas stagnarat circum; quasi tristia bella
Innuat; armato complendas milite, terras.
Inconcussa globis stant propugnacula: at ignes
Arcet vibratos Neptuni cura propinqui.
Non alibi tanto arserunt elementa duello:
Vix alibi in tantos homines arsere furores.
Sanguineus paruo geritur de puluere ludus.
Quòd tandem populi fuerit vis fracta rebellis,
Et furor extinctus: rabies quod sæua ferarum
Cesserit in cæcas vltrò conclusa cauernas:

Quòd

Quòd nostri defessi animis; longoque repulsi
Tempore sperarint Ostendam vincier armis,
Hoc tua perfecit, Lygurum fortissime, virtus.
Talia pugnaces vexarunt tædia Graios;
Pergama iuratis postquam tot Numina votis
Defendunt; furtique volunt rata iura nefandi,
Vel piget æterno dextram impendisse labori,
Vel terrent crebris Troiani cædibus acres.
Nam pudor, & virtus & primæ spiritus iræ,
Ceu nubes terrore minax, at fulminis expers
Frangitur in sonitum vacuas resoluta per auras,
Occulti fugere noua formidine mersi
Ipse minus sperat, totam qui Ductor in arma
Hellada commouit primus, patriasque Mycænas,
Ille etiam qui regna suos sociauit in vsus,
Traxit & vltores priuata in vulnera reges:
Nunc animo voluens incerta pericula Martis
Despicit vxorem fugiens Menelaus amatam.
Hæc eadem Nestor tacito sub pectore mussat:
Conscius at subitò, materna fraude latentem
Subsidium fessis; acciri iussit Achillem.
Quis neget Ostendæ fossis dum sideret altis,
Solaque perpetui iuraret in omina belli:
Ambrosium strauisse caput? mirabile dictu!
Se, velut Herois perculsus imagine tanti,
Tum Pater Oceanus medias reuolutus in undas
Composuit, placidusque suo se proluit alueo.
O uirtus elementa domans, & fortior vndis!
Ergo operæ insurgunt uario molimine fossas

Obruere

Obruere, atque sinus Vrbis penetrare latentis,
Terreaque humentes exsiccat massa paludes.
Iam nulli patuere aditus. quos machina lignis
Structa catenatis, æstus complexa marinos
Impedit; & fluitat medijs immota procellis,
Nil Bataui fecere: dolor quos intimus vrget
Præcipites; ferro, aut coniectis perdere flammis.
Ast vbi fessa videt, postremos affore casus,
Haud multos mansura dies Ostenda; fatetur
Insolitam rerum curam; studioque recentis
Arma Ducis meliore regi. Tum prona rebelles
Exuit aspectus, & Regis numen adorat.
Vrbis quid taciti transimus nomina victæ?
Ergo Ostenda tuam, quod toti ostenderit Orbi
Spinola, virtutem æterno signabitur æuo.
Protinus inde aliæ demissis fascibus vrbes.
(Nullus quippe vetat pudor; vt videre cadentem
Publica quæ magno versabat cardine fata)
Victorem sensere suum: pronisque subire
Sceptra parant animis iamdudum excussa Philippi.
Hinc decimo lynghenna die: quam Militis ingens
Defendit numerus, triplici fortissima vallo.
Quinetiam auxilijs magis opportuna suorum:
Nulla, sed Hispanos statio uicina fouebat,
Panditur, & Phrysiæ facilis dat iura domandæ.
Hæc autem Ambrosius; dum forte rediret ab Aula
Hispana; haud dubiè facturum dixerat antè
Gallorum Regi. Rex magna pericula mensus,
Vel nihil omnino; dubius uel credidit. ergo

Quam

Quam caperet, maiora quidem, Rex tantus in armis.
Prænsabat fortuna Ducis tunc inclyta nostri.
Sed liceat miranda breui consumere versu
Prælia; nec tacitis deerit reuerentia factis.
Non ego te, duplici quamuis asserta labore,
Ambrosij; nunc Grolla moror, nunc facta rebellis.
Tu Rimberga mane, celeri expugnata triumpho:
Et patere abduci Bredana ad moenia carmen
Breda resurgentis faustissima tessera lucis
Breda salutiferi plausus non vltimus Anni,
Vltimaque Ambrosij clarorum meta laborum.
Hic vbi conspicuæ clarent miracula famæ,
Non hominum numerosa phalanx; non impetus audax,
Nec teres ignitos mittit quæ machina folles,
Aut quæ plumbifero vastabit grandine muros,
Res agit. impauidus stabat spectator ab altis
Turribus; ac magno veluti lapsura pudore
Nostri iussa Ducis; vesano murmure miles
Risit ab augurijs pascens sua gaudia fictis.
Quippe altos muros videt. & cingentia muros
Flumina: & hæc circum stant propugnacula longi
Temporis. Hanc Vrbem fouit magis omnibus vnam:
Tradidit, & gnato Ductor Mauritius vni,
Qui iura, & gentis titulos seruaret auitos.
Sed poenas Hispane dabis, cum frigore campi
Horrebunt gelidi; ac liquefacti examina Cæli
Ipsa procellosi obruerint tentoria venti.
Infausto rapiere Duci. te fallet inanis
Quam iactas miseri tumidus patientia belli.

Iste tuus magnæ expugnator Spinola Bredæ,
An solitos anni casus: an Belgica cæli
Sydera seruauit? patria num callidus arte
Condixit pretio ventos, hyemisque furores?
Nec silet auxilio venturas vndique gentes.
Anglus vt æterno Batauis non desit amori:
Scotus vt addictum seruet mercede laborem
Germani, queis sacra placent contraria nostris,
Siue quod Hispanus nulli iam displicet hostis.
Et tua fulmineis venerunt agmina dextris
Galle: sed innocuis animis, & Marte benigno
Bella placent: nec tantus amat stipendia sanguis.
Hic ego non victas hyemes, non agmina victa,
Nec quæ multa tulit decimi vsque ad tædia mensis
Ambrosius; tentasse velim describere. Verum
Quod notum est populis, tenui sub voce lateret
Occultum. fas est carmen succumbere rebus.
Hoc tamen Ambrosio clarum dat Breda trophoeum,
Quod nunc læta suum veneratu rlibera Regem.
Hæc vobis, si magna, Viri, si summa videntur,
Dicite. quid? doleo. Multò maiora potestis
Discere iacturis postquàm discessit ab ipsis.
Sed iam chara decet nostros inuisere casus,
Italia. heu quantus menti se se ingerit horror!
Quassatam te longa trahit sors pessima bellis,
Te funesta lues infanda strage flagellat:
Barbarus hinc damnis populatur miles acerbis
In tua rixantes coniurant viscera reges,
Nec media grassante abigunt certamina peste.

Quiduè

Quiduè Duces memorem non digna sorte peremptos?
Nullus at hanc nostram tentet contemnere sortem.
Sint equidem magnæ: sed amici Numinis iræ.
Ista tamen quamuis extremis proxima: nondum
Desierant meliore frui dulcedine fati
Spinola dum vixit. Causas cognosce futuri
Certa mali: rerum solus momenta tuarum.
Ille tulit moriens: armorum plenus honore:
Quid noua quæsitæ tentare pericula famæ?
An Batauos olim qui flexerat obluctantes
Aspera vt in placidam mutarent prælia mentem:
Magnarum Interpres rerum: qui dona beatæ
Pacis ad extremum terrarum sparserat Orbem
Pacis & ille bonum patriæ, Italiæque negarit?
Hoc vitium est vulgi miserabile! velle repentè
Quod velit. ambiguos nequicquam expendere casus.
Tu verò Aethereis (pietas sic suadet, ac ipsa
Relligio sanctos non oblitura labores.
Sic animi documenta pij: moresque benigni
Iustitiæque tenax, & amicum pectus honesti)
Sedibus Aethereis, Cælique recepte serena,
Qua datur Heroum meritis regione potiri
Aeternùm fruere: & magnis exercita curis
Pacifero æternùm somno Mens viua quiesce.
Sat Belgis, Italisque datum. sat Cæsar; & omnis
Austriadum generosa Cohors tibi Spinola debent.

FINIS.